

Instruks for optagelse i særlige botilbud uden samtykke på handicapområdet (servicelovens §§ 129 og 129 a)

Godkendt af: Myndighedschef Ove G. Jensen den 22.01.2020

1.0 Ordlyd og indhold

§ 129: Kommunalbestyrelsen kan, jf. § 131, indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, jf. dog § 136 f, skal optages i et bestemt botilbud efter denne lov, botilbud i boliger opført efter den nu ophævede lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap, friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller botilbud efter lov om almene boliger m.v., når

- 1) det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig og
- 3) den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger og
- 4) den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade og
- 5) det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning.

Stk. 2: Kommunalbestyrelsen kan i ganske særlige tilfælde indstille til Familieretshuset, at der træffes afgørelse om, at en person, der er optaget i et botilbud som nævnt i stk. 1, og som mangler evnen til at give informeret samtykke, kan flyttes til en anden tilsvarende bolig, hvor omsorgen for personen kan varetages, selv om betingelserne i stk. 1, nr. 1-5, ikke er opfyldt, hvis det skønnes at være i den pågældendes egen interesse, herunder af hensyn til mulighederne for, at den pågældende kan bevare tilknytning til sine pårørende.

Stk. 3: Det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp og opsyn med den pågældende.

§ 129 a: Kommunalbestyrelsen kan indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der modsætter sig flytning, eller som mangler evnen til at give informeret samtykke heri, i særlige tilfælde skal optages i et bestemt botilbud efter denne lovs § 108, når

- 1) den pågældende er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller en særligt chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale,
- 2) det er uforsvarligt over for øvrige beboere eller personalets sikkerhed ikke at sørge for flytning,
- 3) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet og
- 4) det kan godtgøres, at det nye botilbud er bedre egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov.

Flytning af en borger til et botilbud eller en boform, uden det sker på baggrund af borgerens eget ønske, er det mest indgribende magtmiddel, som lovligt kan foretages. Derfor er betingelserne for det også strenge, og der er en række formalia, der skal være opfyldt, før at en flytning uden samtykke kan gennemføres.

Lovgivningen opstiller to generelle muligheder for magtflytninger

- "Tvingende nødvendigt"-flytninger via en indstilling til Familieretshuset (§ 129 stk. 1)
- "Egen-interesse"-flytninger via en indstilling til Familieretshuset (§ 129 stk. 2)

I begge situationer kan magtflytning ske til midlertidige botilbud (servicelovens § 107) eller til en varig boform (servicelovens § 108/ almenboliglovens § 105).

Yderligere findes der en særbestemmelse (§ 129 a) for borgere, hvis funktionsnedsættelse skyldes en sindslidelse. Flytning kan her finde sted med det formål at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for beboere og medarbejdere på botilbud. I disse tilfælde kan flytning kun ske til et varigt botilbud efter servicelovens § 108.

For persongruppen med en erhvervet fremadskridende mental svækkelse (f.eks. demens) – se instruks for optagelse i særlige botilbud uden samtykke for personer med en erhvervet fremadskridende mental svækkelse efter servicelovens § 136 f.

2.0 ”Tvingende nødvendigt” flytninger via Familieretshuset (§ 129, stk. 1)

SEL § 129-flytninger skal anvendes, når flytningen skyldes, at

- den fornødne hjælp ikke kan gives i personens hidtidige bolig (kan også i sjældne tilfælde være den hidtidige bolig på plejehjem eller i botilbud), eller
- det plejehjem eller botilbud, som borgeren hidtil har boet på, lukker eller skal nedlægges, eller
- når borgeren skal overgå fra et botilbud for børn og unge til et botilbud for voksne.

Grundbetingelser (§§124-124 a-betingelser)

- Borgeren har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne
- Alle andre muligheder end flytning har forgæves været forsøgt eller overvejet

Specifikke betingelser (§ 129 stk. 1-betingelser)

- Borgeren skal enten modsætte sig flytningen eller mangle evnen til at give samtykke

og

1. flytningen er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
2. hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig, og
3. den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger, og
4. den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og
5. det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning

Sagsproces i forbindelse med udarbejdelse af indstilling til Familieretshuset

2.1 Visitator/rådgiver reserverer den specifikke bolig, som er påtænkt anvendt til borgeren, som ønskes tvangsflyttet. En magtanvendelsesflytning efter SEL § 129, stk. 1 har højeste prioritering til bolig, da magtflytning er udtryk for, at vi ikke kan give den nødvendige støtte i den hidtidige bolig.

2.2. Visitator/rådgiver påbegynder – efter godkendelse fra visitationschefen - udarbejdelse af udkast til indstilling. Udkastet skal indeholde en redegørelse for

- a) grundlaget for, at lovens betingelser anses for opfyldt (§ 129, stk. 1 –betingelserne)
- b) den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne, eksempelvis aktuelle lægelige oplysninger (§ 124-betingelserne). Her beskrives også den manglende evne til at give informeret samtykke.

- c) den hjælp og pleje (især §§ 83 og 85), der har været iværksat eller har været tilbudt den pågældende eller familien, før indstilling om optagelse i et særligt botilbud blev besluttet (§ 124 a-betingelserne).
- d) den specifikke bolig (herunder nøjagtig adresse og navn på plejehjemmet/botilbuddet), indretningen af den nye bolig og den personlige hjælp, pleje og støtte m.v., som herefter vil kunne stilles til rådighed.
- e) personens egne samt de pårørendes og den eventuelle værges eller fremtidsfuldmægtigs bemærkninger til flytningen.
- f) hvis borgeren ikke har en værge eller fremtidsfuldmægtig, udarbejdes en anmodning om beskikkelse af værge. Anmodningen skal senere sendes med indstillingen om magtflytning.
- g) værge/fremtidsfuldmægtig skal vejledes om retten til frit valg. Hvis værge/fremtidsfuldmægtig ikke ønsker det valgte tilbud, træffes der afgørelse om tilbud forud for indstilling til Familieretshuset.

2.3. Videre sendelse til advokat

- a) Hvis personlig værge/fremtidsfuldmægtig og pårørende er enige i valg af det tilbud, vi agter at flytte borgeren til, sendes sagen til advokaten med henblik på dennes stillingtagen til ønsket om magtflytning.
- b) Hvis personlig værge/fremtidsfuldmægtig og pårørende ikke er enige i valget af tilbud, skal der først træffes afgørelse om tilbuddet med klagevejledning til Ankestyrelsen. Der vejledes i den forbindelse om retten til frit valg efter SEL § 108, stk. 2 og almenboliglovens § 58 a. Dvs. retten til at vælge et andet tilsvarende botilbud. Når der er opnået enighed om valget af botilbud eller afklaret ved afgørelse fra Ankestyrelsen, sendes sagen videre til advokaten.

2.4. Fremsendelse til Familieretshuset

Når svar er modtaget fra advokaten, sendes det sammen med indstillingen til Familieretshuset med henblik på, at Familieretshuset træffer afgørelse.

- a) En eventuel anmodning (se ovenfor under 2.2 – pkt. f) om beskikkelse af værge vedlægges.
- b) En eventuel anmodning om suspension af opsættende virkning, dvs. anmodning om tilladelse til straks-flytning (se under 2.5 pkt. a) skal vedlægges. Der skal altid ved flytning direkte fra sygehus overvejes, om der er grundlag for at anmode om suspension af den opsættende virkning.

2.5. Når Familieretshuset har godkendt magtflytningen, vil flytning først kunne ske tidligst 4 uger efter Familieretshusets afgørelse, da klage til Ankestyrelsen er tillagt opsættende virkning i disse sager. Klagefristen skal derfor være udløbet før der flyttes jf. retssikkerhedslovens § 72 stk. 5

- a) Når særlige forhold gør det påkrævet, eller hvis hensynet til den pågældende taler for det og alle klageberettigede tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling, træffer Familieretshuset samtidig med afgørelsen om optagelsen i et særligt botilbud afgørelse efter retssikkerhedslovens § 72, stk. 5 om at iværksætte optagelsen straks. Afgørelsen om at ophæve en opsættende virkning kan ikke indbringes for Ankestyrelsen.

3.0 Egen interesse"-flytning via Familieretshuset (SEL § 129 stk. 2)

I sjældne tilfælde kan det være i borgerens egen interesse at flytte i situationer hvor borgeren allerede ER beboer på et plejehjem eller i et botilbud/en borform, selv om de strenge betingelser i § 129 stk. 1 ikke er opfyldt. Det kan f.eks. være fordi, alle borgerens nærtstående bor i eller er flyttet til en anden landsdel. Hvis der opstår sådanne situationer, kan der i ganske særlige tilfælde indstilles til Familieretshuset, at der foretages en magtflytning.

Specifikke betingelser (§ 129 stk. 2-betingelser)

- Borgeren er allerede beboer på et plejehjem eller i et botilbud.
- Borgeren mangler evnen til at give samtykke
- Flytningen skønnes i borgerens egen interesse, f.eks. for at komme geografisk væsentligt tættere på nære pårørende.

Når visitationschefen har godkendt, at de særlige betingelser i § 129 stk. 2 er opfyldt, følges samme procedure som nævnt under 2.1. – 2.5. (dog med undtagelse af fremsendelse til advokat).

4.0 Flytning til et andet botilbud efter SEL § 108 for voldelige eller chikanerende borgere med sindslidelse (SEL § 129 a)

Det er Familieretshuset, der træffer afgørelse om, at en person med en voldelig eller chikanerende adfærd, som allerede er i et botilbud efter servicelovens § 107 og § 108, skal optages i et andet botilbud. Det er en forudsætning, at den nye bolig er et tilbud efter servicelovens § 108.

Specifikke betingelser (§ 129 a –betingelser)

1. Borgeren er til væsentlig fare eller udviser en særligt truende eller særligt chikanerende adfærd
2. Det er uforsvarligt over for øvrige beboere eller personalets sikkerhed ikke at sørge for flytning
3. Forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet
4. Det kan godtgøres, at det nye botilbud er bedre egnet til at imødekomme støttebehovet.

Når visitationschefen har godkendt, at de særlige betingelser i § 129 a er opfyldt, følges samme procedure som nævnt under 2.1. – 2.5. – dog med tilføjelse om, at redegørelsen også skal indeholde oplysninger om:

- Den nødvendige faglige dokumentation for sindslidelsen og den deraf følgende betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.
- Den nødvendige dokumentation for, at beboeren er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller en særligt chikanerende adfærd og denne adfærds indvirken på øvrige beboere eller personale
- Den hjælp og øvrige indsatser der har været iværksat eller tilbudt for at forebygge vedkommendes farlige, truende eller chikanerende adfærd

5.0 Registrering og indberetning

Når der er truffet beslutning om optagelse i særlige botilbud og flytningen er gennemført, skal lederen af det modtagende botilbud foretage registrering på [skema 2](#) på Socialstyrelsens hjemmeside og i CURA, senest med udgangen af den måned hvor flytningen er gennemført. Registreringer skal indberettes kvartalsvis.

Indberetning skal jf. servicelovens § 135 a ske til:

- Aalborg Kommune via Cura og
- til Socialtilsyn Nord, sikkerpost.socialtilsynnord@hjoerring.dk, hvis borgeren har ophold i et tilbud, som er underlagt tilsyn fra Socialtilsyn Nord og
- til borgerens egen handlekommune (sikker post), hvis denne er en anden end Aalborg Kommune eller til Regionen, hvis borgeren har ophold i et regionalt botilbud. Se kontaktinfo i borgerens sag i Cura.

6.0 Særligt om advokatbistand

Visitationen skal sørge for, at borgeren får gratis advokatbistand i sager om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter servicelovens § 129 stk. 1 og 129 a.

Ifølge § 9 i magtanvendelsesbekendtgørelsen har kommunen pligt til at benytte de advokater, der er udpeget af Familieretshuset. Dog kan den, der iværksættes foranstaltninger over for, efter § 10 i bekendtgørelsen altid vælge sin egen advokat, men kommunen skal i så fald påse, at en advokat, som er privat antaget, ikke bliver inhabil på grund af forholdet mellem klienten og klientens ægtefælle, pårørende m.fl.

NB! Pårørende eller andre kan ikke pege på en advokat på borgerens vegne.

Udgiften til advokat i form af salær og transport afholdes af visitationsenhederne.

7.0 Yderligere vejledning i forbindelse med magtflytning.

Myndighedsafdelingens jurister kan kontaktes for yderligere vejledning på telefon 25200187 inden for normal kontortid. På handicapområdet kan Handicapafdelingens jurist kontaktes på 99317407. Såfremt der opstår akut behov for juridisk vejledning omkring magtanvendelsesreglerne uden for normal kontortid kan Myndighedschef Ove G. Jensen kontaktes på telefon 25205420.